

BOSHLANG'ICH SINFLARDA O'QISH SAVODXONLIGI DARSLARIDA ERIKSON – BOLALARNI RAGBATLANTIRISH VA O'QISHGA QIZIQTIRISH METODIKASINI QO'LLASH

Oripova Nilufar Abdulhakimovna

ANDIJON VILOYATI IZBOSKAN TUMANI

26-sonli umumiy o'rta ta'lim maktabi

boshlang'ich sinf o'qituvchisi

(METODIK TAVSIYA)

ANNOTATSIYA

Ushbu metodik tavsiya boshlang'ich sinflarda o'qish savodxonligi darslarida Erik Eriksonning psixososial rivojlanish nazariyasiga asoslangan holda o'quvchilarning o'qishga bo'lgan qiziqishini oshirish va ularni rag'batlantirish usullarini o'z ichiga oladi. Tavsiyanomada Erikson metodikasining asosiy tamoyillari, bolalarning psixologik ehtiyojlariga mos yondashuv usullari hamda dars jarayonida qo'llash mumkin bo'lgan amaliy mashg'ulotlar bayon etilgan.

Ushbu qo'llanma o'qituvchilarga o'quvchilarning o'qish jarayonidagi ijtimoiy-emotsional rivojlanishini qo'llab-quvvatlash, ularni mustaqil o'qishga rag'batlantirish hamda ijobiy o'quv muhitini shakllantirish bo'yicha yo'l-yo'riq beradi. Metodik tavsiya boshlang'ich sinf o'qituvchilari, pedagogik mutaxassislar hamda bolalarning o'qish ko'nikmalarini rivojlantirishga qiziquvchilar uchun mo'ljallangan.

KALIT SO'ZLAR: Boshlang'ich ta'lim, o'qish savodxonligi, Erikson nazariyasi, bolalarni rag'batlantirish, o'qishga qiziqtirish, psixososial rivojlanish, motivatsiya, mustaqil o'qish, ijtimoiy-emotsional rivojlanish, pedagogik yondashuv.

Tarkibi: Muallif – N.A.Oripova Andijon viloyati Izboskan tumani 26-maktab boshlang'ich sinf o'qituvchisi

Muharrir: - M.R.Olimova Andijon viloyati Izboskan tumani 32-maktab oliy toifali boshlang'ich sinf o'qituvchisi

Taqrizchilar: - A.Darmonqulova Andijon viloyati Izboskan tumani 26-maktab boshlang'ich sinf o'qituvchisi

D.Esonova Andijon viloyati Izboskan tumani 35-maktab boshlang'ich mentor o'qituvchisi

Kirish

Boshlang'ich sinflarda o'qish savodxonligini shakllantirish nafaqat texnik jihatdan to'g'ri o'qishni o'rgatish, balki bolalarda kitob o'qishga bo'lgan qiziqishni uyg'otish, o'qish jarayonidan zavq olish va mustaqil o'rganish motivatsiyasini rivojlantirishni ham o'z ichiga oladi. Bunda bolalarning psixologik xususiyatlarini inobatga olish muhim ahamiyat kasb etadi.

Erik Eriksonning psixososial rivojlanish nazariyasi bolalarning muayyan yosh davrlarida qanday rivojlanishini tushuntiradi va ta'lim jarayonida ularning ehtiyojlariga mos yondashishni tavsiya etadi. Ushbu nazariyaga ko'ra, boshlang'ich sinf o'quvchilari 6-12 yosh oralig'ida bo'lib, ular "Tayyorlik va mehnatsevarlik" bosqichida rivojlanadi. Bu bosqichda bolalar o'zlarini foydali va muvaffaqiyatli his qilishni, jamiyatga hissa qo'shayotganini bilishni xohlashadi. Shuning uchun ularga o'qish jarayonida ijobiy tajriba yaratish va ularni muntazam rag'batlantirish muhimdir.

Ushbu metodik tavsiyaning maqsadi – boshlang'ich sinflarda o'qish darslarida Erikson metodikasidan foydalangan holda bolalarni o'qishga qiziqitirish, ularni rag'batlantirish hamda mustaqil o'qish ko'nikmalarini shakllantirish usullarini tavsiflashdir. Tavsiyanoma o'qituvchilarga psixologik yondashuv asosida o'qish jarayonini tashkil etish bo'yicha amaliy maslahatlar va dars ishlanmalarini taqdim etadi.

Bu metodika asosida olib borilgan ta'lim jarayoni o'quvchilarning faqat savodxonlik darajasini oshiribgina qolmay, balki ularning o'ziga bo'lgan ishonchini mustahkamlashga, ijodiy fikrlashini rivojlantirishga ham xizmat qiladi.

Eriksonning psixososial rivojlanish nazariyasi va o'qish savodxonligi

Eriksonning psixososial rivojlanish nazariyasi va o'qish savodxonligi

Erik Erikson (1902–1994) insonning rivojlanishini bosqichma-bosqich amalga oshadigan psixososial jarayon deb hisoblagan. U inson umrini sakkizta rivojlanish bosqichiga ajratib, har bir bosqichda shaxs muayyan psixososial muammolarni yengishi kerakligini ta'kidlagan. Boshlang'ich sinf yoshidagi bolalar Erikson nazariyasining to'rtinchi bosqichi – "Tayyorlik va mehnatsevarlik" (6-12 yosh) davriga to'g'ri keladi.

1. Erikson nazariyasining asosiy tamoyillari

Eriksonning psixososial rivojlanish nazariyasi shaxsiy o'sish va ijtimoiy tajriba o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni tushuntirishga asoslangan. Ushbu nazariya bo'yicha: Har bir rivojlanish bosqichi shaxsiy identifikatsiya va jamiyat talablariga javob berish

zaruriyatini o'z ichiga oladi. Agar bola muayyan bosqichdagi qiyinchiliklarni muvaffaqiyatli yengsa, unda ijobiy shaxsiy xususiyatlar rivojlanadi. Aks holda, ishonchsizlik, qoniqmaslik va o'ziga bo'lgan ishonchning kamayishi yuzaga keladi. Boshlang'ich sinf o'quvchilari joylashgan "Tayyorlik va mehnatsevarlik" bosqichi bolalarning o'zlarini jamiyatga foydali his qilish va bilim olishga qiziqishlarini oshirish davridir. Agar bu bosqichda bolalar bilim olish jarayonida rag'batlantirilsa, unda ularda o'qishga bo'lgan ishtiyoq, fidoyilik va o'ziga bo'lgan ishonch shakllanadi. Agar ular muvaffaqiyatsizlikni ko'p his qilsalar yoki o'qituvchi va atrofdagilardan yetarli qo'llab-quvvatlov olmasalar, unda ularda o'zini befoyda his qilish va bilim olishga nisbatan qiziqishning yo'qolishi kuzatiladi.

2. Erikson nazariyasi va o'qish savodxonligi

O'qish savodxonligi – bu bolalarning harflarni tanish, o'qish texnikasi va matnni tushunish ko'nikmalarining shakllanish jarayonidir. Bu jarayonda Eriksonning psixososial rivojlanish tamoyillariga asoslanish bolalar uchun qulay o'quv muhitini yaratish va ularning o'qishga bo'lgan qiziqishini oshirish imkonini beradi.

Erikson nazariyasi asosida o'qish savodxonligini rivojlantirish tamoyillari:

Ijobiy rag'batlantirish va maqtov berish

Har bir kichik muvaffaqiyatni qadrlash (masalan, yangi so'zni to'g'ri o'qish, ifodali o'qish) bolada o'ziga ishonch hosil qiladi.

“Sen buni juda yaxshi bajarding!”, “Sening ovozing juda ifodali chiqdi!” kabi ijobiy fikrlar bolalarning qiziqishini oshiradi.

Amaliy va tajribaga asoslangan o'qish jarayoni

Matnlarni faqat o'qish emas, balki ularni muhokama qilish, rolli o'yinlar orqali jonlantirish, tasviriy vositalar bilan mustahkamlash bolalarga chuqurroq tushunish imkonini beradi.

O'quvchilar hikoya qahramonlarining harakatlarini sahnalashtirib, o'zlari hikoyalar yaratishi mumkin.

Bolalarning tashabbuskorligini rag'batlantirish

Bolalarga mustaqil o'qish va o'qiganlari haqida fikr bildirish imkoniyatini berish ularning o'z-o'ziga bo'lgan ishonchini mustahkamlaydi.

“Sevimli hikoyam” mavzusida so'zlab berish, hikoya davomini o'ylab topish yoki matn bo'yicha rasm chizish kabi faoliyatlar motivatsiyani oshiradi.

O'quvchilarga mos o'quv materiallarini tanlash

Bolalar yoshiga mos keladigan, ularga qiziq bo'lgan hikoyalar va matnlarni tanlash muhim. Agar matn bolalar qiziqadigan mavzular (hayvonlar, ertaklar, sarguzashtlar) haqida bo'lsa, ularning o'qishga bo'lgan qiziqishi ortadi.

O'qish jarayonida hamkorlik va ijtimoiy muhit yaratish

Guruh bo'lib o'qish, bir-biriga yordam berish, o'qigan asarlar bo'yicha munozaralar uyushtirish bolalarning ijtimoiy rivojlanishiga ham xizmat qiladi.

Jamoaviy o'yinlar va topshiriqlar orqali o'qish jarayoni yanada qiziqarli bo'lishi mumkin.

3. Erikson metodikasining o'qish jarayonidagi amaliy qo'llanilishi

Erikson nazariyasi asosida ishlab chiqilgan dars metodikasi quyidagi asosiy bosqichlarni o'z ichiga olishi kerak:

Qiziqish uyg'otish: Dars boshlanishida o'quvchilarning diqqatini jalb qiladigan qiziqarli savollar yoki mavzu bilan bog'liq tasvirlardan foydalanish.

Matn bilan ishlash: Ifodali o'qish, so'z boyligini oshirish va tushunish mashqlarini bajarish.

Rag'batlantirish: O'quvchilarning harakatlarini ijobiy baholash, ularni o'z fikrlarini erkin bayon qilishga undash.

Amaliy mustahkamlash: O'qigan matn asosida sahna qo'yish, rasm chizish yoki hikoya yaratish orqali bolalarning qiziqishini oshirish. Eriksonning psixososial rivojlanish nazariyasi bolalarning o'qish jarayonidagi motivatsiyasi va qiziqishini oshirishda muhim o'rin tutadi. Boshlang'ich sinf o'quvchilari o'zlarini foydali his qilish va maqtovg'a sazovor bo'lish ehtiyojiga ega. Shuning uchun o'qish darslarida ularni muntazam rag'batlantirish, ularga o'z fikrlarini erkin ifodalashga imkon yaratish va o'quv jarayonini qiziqarli shaklda tashkil etish zarur. Ushbu metodika asosida o'qitish o'quvchilarning mustaqil fikrlashini rivojlantirish, ijtimoiy moslashuvini yaxshilash va o'qishdan zavqlanish hissini shakllantirishga yordam beradi.

Erikson metodikasiga asoslangan rag'batlantirish tamoyillari

Eriksonning psixososial rivojlanish nazariyasi asosida boshlang'ich sinflarda o'quvchilarni o'qishga rag'batlantirish quyidagi tamoyillarga asoslanadi:

1. Ijobiy rag'batlantirish va maqto berish

Tamoyil: Bolaning har qanday harakati va yutug'ini e'tirof etish orqali o'ziga bo'lgan ishonchini mustahkamlash.

Qanday qo'llash mumkin?

Bolalar o'qish jarayonida muvaffaqiyatga erishganida ularga samimiy maqto bildirish.

“Ajoyib !”, “Bugun sen juda yaxshi harakat qilding!” kabi dalda beruvchi so'zlardan foydalanish.

Maqtozni individual yondashuv bilan berish, har bir o'quvchining kuchli tomonlarini alohida ta'kidlash.

2. O'quvchining muvaffaqiyat hissini shakllantirish

Tamoyil: O'quvchi o'zining mehnati natijasida muvaffaqiyatga erishayotganini his qilishi kerak.

Qanday qo'llash mumkin?

Osonroq topshiriqlardan boshlab, qiyinroq topshiriqlarga asta-sekin o'tish.

Muvaffaqiyatga erishgan har bir o'quvchiga kichik yutuqlari uchun sovg'a yoki maxsus yorliq (masalan, "Eng tirishqoq o'quvchi", "Eng a'lochi o'quvchi" "Kun yulduzi!") berish.

Sinfda "O'qish qahramonlari" kabi jamoaviy baholash tizimini joriy etish, bu orqali bolalar bir-birining muvaffaqiyatidan ilhomlanadi.

3. O'quvchilarga tanlov berish va mustaqil qaror qabul qilish imkonini yaratish

Tamoyil: Bolaga tanlash erkinligi berilsa, u o'z harakatlariga mas'uliyat bilan yondashadi va qiziqishi oshadi.

Qanday qo'llash mumkin?

O'quvchilarga o'zlari o'qishni xohlagan kitob yoki hikoyani tanlash imkonini berish.

Matn ustida ishlash jarayonida ularga turli topshiriqlar orasidan o'zlariga yoqqanini bajarish huquqini berish (masalan, matn bo'yicha rasm chizish, rolli o'yin orqali ifodalash yoki yozma topshiriq bajarish).

Sinf ichida "Hikoya tanlash kuni" tashkil qilish va o'quvchilar orasida eng qiziqarli hikoya haqida ovoz berish.

4. O'qish jarayonini o'yin va qiziqarli elementlar bilan boyitish

Tamoyil: O'yin orqali o'rganish bolalarni darsga faol jalb etish va ularni rag'batlantirishning eng samarali usullaridan biri hisoblanadi.

Qanday qo'llash mumkin?

Hikoyalarni rollarga bo'linib o'qish (masalan, ertak qahramonlari rolini bajarish).

"Matnni top" yoki "Yo'qolgan so'zlarni tikla" kabi o'yinli topshiriqlar yordamida o'quvchilarning matn bilan ishlash qobiliyatini oshirish.

"Qahramonlarning ovozi" usuli: har bir o'quvchi matndagi qahramonlardan birini tanlab, uning ovozida o'qishi kerak.

5. Jamoaviy o'rganish va hamkorlikka asoslangan rag'batlantirish

Tamoyil: O'quvchilar birgalikda ishlaganda, ularning o'zaro qo'llab-quvvatlash va ishtiyoqi ortadi.

Qanday qo'llash mumkin?

O'quvchilar kichik guruhlariga bo'linib, matnni baholash va muhokama qilishlari uchun topshiriqlar berish.

"Hikoya yozamiz" metodini qo'llash: har bir guruh hikoyaning bir qismini yozib, oxirida umumiy hikoya shakllantiriladi.

"O'qish sherigi" tizimi: kuchli o'quvchilar kamroq o'qiy oladigan o'quvchilarga yordam beradi, bu esa har ikkala tomon uchun motivatsiyani oshiradi.

6. O'quvchilarning ijodiy ifodalanishiga imkon yaratish

Tamoyil: O'quvchilarga o'z fikrlarini ijodiy tarzda ifodalash imkonini berish, ularning o'qish jarayoniga bo'lgan qiziqishini oshiradi.

Qanday qo'llash mumkin?

Matn bo'yicha rasm chizish yoki komiks yaratish.

O'quvchilar o'z hikoyalarini yozib, ularni sinf oldida taqdim etishlari.

O'quvchilarning eng yaxshi hikoyalari yoki insholaridan "Sinf kitobi" yaratish.

7. Muvaffaqiyatsizlikdan qo'rqmaslik muhitini yaratish

Tamoyil: O'quvchi o'qishda xato qilsa ham, bu uning o'rganish jarayonining tabiiy qismi ekanligini tushunishi kerak.

Qanday qo'llash mumkin? "Xatolar - bu o'rganish yo'li" tamoyilini targ'ib qilish va o'quvchilarni xatolaridan o'rganishga o'rgatish. O'quvchilarga xatolarni tahlil qilish uchun imkoniyat berish va ularni ijobiy tahlil qilish. "Bugungi kunning eng yaxshi saboqlari" jadvalini yuritish, unda har bir bola o'zining eng katta o'rganish tajribasini baham ko'rishi mumkin. Eriksonning psixososial rivojlanish nazariyasiga asoslangan rag'batlantirish tamoyillari bolalarni o'qishga bo'lgan qiziqishini oshirish, ularning o'ziga bo'lgan ishonchini mustahkamlash va dars jarayonini samarali tashkil etishga yordam beradi. Eng muhimi, o'qituvchilar bolalarga maqto'v, erkinlik, hamkorlik va ijodkorlik uchun imkoniyat yaratib, o'qish jarayonini bolalar uchun zavqli va qiziqarli qilishlari kerak.

Erikson metodikasini amaliyotga tatbiq etish usullari

Eriksonning psixososial rivojlanish nazariyasi asosida boshlang'ich sinflarda o'quvchilarning o'qishga bo'lgan qiziqishini oshirish va ularni rag'batlantirish uchun quyidagi amaliy usullarni qo'llash mumkin:

1. Rag'batlantiruvchi muhit yaratish

Ushbu usulning maqsadi – o'quvchilarga o'zini sinfda xavfsiz va ishonchli his qilish imkonini berish.

Amaliy qo'llash:

Darsda xatolar qilishdan qo'rqmaydigan muhit yaratish ("Xatolar – o'rganishning bir qismi!" tamoyili).

O'quvchilarning harakatlarini doimiy rag'batlantirish va ijobiy baholash.

"Sen bunga qodirsan", "Qani, yana bir bor urinib ko'raylik", "Harakat qilganing menga yoqdi" kabi dalda beruvchi so'zlardan foydalanish.

Sinfda "Yutuqlar devori" tashkil etish: har bir bola o'zining kichik yutuqlari uchun yulduzchalar, yorliqlar yoki "O'qish qahramoni" sertifikatlarini olishi mumkin.

2. O'yin va o'yinli o'qish metodlaridan foydalanish

Ushbu usulning maqsadi – o'qish jarayonini qiziqarli va interaktiv qilish orqali bolalarni rag'batlantirish.

Amaliy qo'llash:

Rolli o'yinlar – bolalar hikoyalardagi qahramonlar rolini o'ynab, matn mazmunini yaxshiroq tushunadilar.

"Kashfiyotchi o'quvchi" – o'quvchilar matnni o'qib, ichidan muhim so'z yoki g'oyalarni topishadi va ularni muhokama qilishadi.

"Hikoyani tugat" – bolalar boshi berilgan hikoyaning davomini tasavvur qilib, o'z ijodiy fikrlarini qo'shadilar.

"Juftlikda o'qish" – kuchliroq o'quvchi kamroq o'qiydigan bolaga yordam berib, o'zaro o'qish jarayonida rag'batlantirishni kuchaytiradi.

3. O'quvchilarni shaxsiy qiziqishlariga qarab yo'naltirish

Ushbu usulning maqsadi – bolalarni o'zlari uchun muhim va qiziqarli mavzular asosida o'qishga jalb etish.

Amaliy qo'llash:

O'quvchilarga o'qish uchun turli janrdagi kitoblar yoki hikoyalardan tanlash imkoniyatini berish.

Har bir bolaning qiziqishlarini aniqlash va shunga mos kitoblar tavsiya qilish.

"Sevimli hikoyam" dasturini joriy qilish – har bir o'quvchi o'ziga yoqqan hikoyani sinfdoshlariga tavsiya qiladi.

Hikoyalar asosida rasm chizish, ertaklarni sahnalashtirish yoki qo'g'irchoq teatrlarida ijro etish.

4. Jamoaviy o'rganish va ijtimoiy hamkorlikni qo'llash

Ushbu usulning maqsadi – o'quvchilarning bir-biri bilan muloqot qilish va tajriba almashish imkoniyatini yaratish.

Amaliy qo'llash:

"O'qish sherigi" – ikki o'quvchi birga matnni o'qiydi va tushunishini baham ko'radi.

"Hikoya muhokamasi" – kichik guruhlarda hikoyalar muhokama qilinadi, har bir bola o'z fikrini bildiradi.

"Sinf gazetasi" – bolalar o'z hikoyalari, qiziqarli matnlari yoki o'ziga yoqqan kitoblar haqida yozib, sinf gazetasini nashr qilishadi.

"Hikoya yozamiz" – guruh bo'lib hikoya yaratish va uni sahnalashtirish orqali o'quvchilar ijodiy fikrlashga o'rganadi.

5. Bolalarni o'z fikrlarini erkin bildirishga o'rgatish

Ushbu usulning maqsadi – bolalarga o'z fikrlarini erkin ifodalash imkoniyatini yaratish va ularni rag'batlantirish. Amaliy qo'llash: O'quvchilarga kitoblar bo'yicha o'z fikrlarini yozma yoki og'zaki tarzda ifodalash imkonini berish. "Nega bu hikoya menga yoqdi?" kabi muhokama mashg'ulotlarini o'tkazish. "Savol-javob" usuli – bolalar hikoya yoki matn bo'yicha o'zaro savollar berishadi. O'quvchilarning hikoya bo'yicha o'z yakunlarini yozishlariga imkon berish.

6. Mustaqil fikrlash va tanlov erkinligini rag'batlantirish

Ushbu usulning maqsadi – bolalar mustaqil qaror qabul qilish va ijodiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish. Amaliy qo'llash: Bolalarga matnni turli usullar bilan

o'qib o'rganish imkoniyatini berish (sahnalashtirish, audiokitoblar orqali tinglash, guruh bo'lib o'qish). Bolalarga hikoyalar uchun alternativ yakunlarni yaratish imkoniyatini berish. "Men qanday kitob yozgan bo'lardim?" topshirig'ini berish va bolalarga o'z hikoyalarini yaratish imkoniyatini taqdim etish.

7. Shaxsiylashtirilgan ta'lim yondashuvini qo'llash. Ushbu usulning maqsadi – har bir bolaning individual ehtiyojlari va qobiliyatlarini inobatga olgan holda o'qish jarayonini tashkil etish. Amaliy qo'llash: O'quvchilarning o'qish tezligi va tushunish darajasini individual baholash va ularga mos topshiriqlar berish. Differensial yondashuvdan foydalanish: kuchli o'quvchilar uchun qiyinroq, ko'proq tushunishga ehtiyoji bor o'quvchilar uchun esa qo'shimcha yordamchi materiallar berish.

Individual maqsadlar belgilash: har bir o'quvchi o'z o'qish borasidagi shaxsiy maqsadini aniqlaydi va unga erishish uchun ishlaydi. Erikson metodikasini boshlang'ich sinflarda o'qish darslariga tatbiq etish orqali bolalarning o'ziga bo'lgan ishonchini oshirish, o'qishga bo'lgan qiziqishini mustahkamlash va o'quv jarayonini yanada samarali qilish mumkin.

Ushbu yondashuvlar:

- ✓ Bolalarning qiziqishini oshiradi
- ✓ Mustaqil fikrlashni rivojlantiradi
- ✓ O'quvchilarning ijtimoiy moslashuviga yordam beradi
- ✓ O'qishdan zavqlanish hissini kuchaytiradi

Eng asosiysi, bolalar majburiyat sifatida emas, balki zavq va ishtiyoq bilan o'qish jarayoniga jalb etilishi muhim.

XULOSA

Boshlang'ich sinflarda o'qish savodxonligini rivojlantirishda Eriksonning psixososial rivojlanish nazariyasiga asoslangan yondashuv bolalarning o'qishga bo'lgan qiziqishini oshirish va ularning ijtimoiy-emotsional rivojlanishini qo'llab-quvvatlashda muhim rol o'ynaydi. Ushbu metodik tavsiyada o'quvchilarning yoshiga mos rag'batlantirish tamoyillari, individual yondashuvning ahamiyati va amaliyotda qo'llash mumkin bo'lgan samarali usullar ko'rib chiqildi.

Asosiy xulosalar:

✓ Psixososial rivojlanish va o'qish savodxonligi o'zaro bog'liq. Erikson nazariyasiga ko'ra, boshlang'ich sinf o'quvchilari mehnatsevarlik va nochorlik o'rtasidagi muhim bosqichdan o'tadilar. Agar ularga o'z qobiliyatlarini sinab ko'rish va muvaffaqiyatga erishish imkoniyati berilsa, ular o'qishga ishonch va motivatsiya bilan yondashadilar.

✓ Rag'batlantirish va ishonch muhitini shakllantirish zarur. O'quvchilar uchun qulay va qo'llab-quvvatlovchi ta'lim muhiti yaratish ularning bilim olishga bo'lgan

ishtiyoqini oshiradi. Pozitiv teskari aloqa, differensial yondashuv va individual rag‘batlantirish usullari samaradorlikni oshiradi.

✓ O‘quvchilarga individual yondashish samarali natija beradi. Har bir bolaning o‘ziga xos o‘qish sur‘ati va qiyinchilik darajasi borligi inobatga olinishi kerak. Diagnostik testlar, kuzatuv va suhbatlar yordamida ularning ehtiyojlari aniqlanib, shunga mos metodlar tanlanishi lozim.

✓ Ta’lim jarayonida turli xil o‘qish strategiyalarini qo‘llash tavsiya etiladi. O‘yinli metodlar, vizual va audiomateriallardan foydalanish, hikoya qilish hamda juftlikda yoki guruhda ishlash o‘quvchilarning o‘qish malakalarini rivojlantirishga yordam beradi.

✓ Ota-onalar va o‘qituvchilar o‘rtasida hamkorlik muhim. Farzandining o‘qish rivojlanish jarayonida ota-onaning ishtiroki bolada o‘qishga bo‘lgan muhabbatni shakllantirishda muhim rol o‘ynaydi. Shuning uchun uy sharoitida kitob o‘qish muhitini yaratish va bolani muntazam rag‘batlantirish zarur.

Xulosa o‘rnida shuni ta’kidlash joizki, Eriksonning metodikasiga asoslangan o‘qish savodxonligini oshirish yondashuvi nafaqat bolalarning o‘qish ko‘nikmalarini rivojlantiradi, balki ularning psixologik holati va ijtimoiy muhitga moslashuvchanligini ham yaxshilaydi. Bu esa bolalarning keyingi ta’lim bosqichlarida ham muvaffaqiyatga erishishiga mustahkam poydevor yaratadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Erikson, E. H. (1993). Bolalik va jamiyat (Childhood and Society). Tahrir qilingan nashr. New York: W. W. Norton & Company.
2. Vygotskiy, L. S. (1986). Aqliy rivojlanish va ta’lim. Moskva: Pedagogika nashriyoti.
3. Piyaje, J. (2001). Bolalarning aqliy rivojlanishi (The Psychology of the Child). New York: Basic Books.
4. Bruner, J. (1996). Ta’lim jarayoni (The Process of Education). Cambridge: Harvard University Press.
5. Dewey, J. (1916). Ta’lim falsafasi (Democracy and Education). New York: Macmillan.
6. Rogoff, B. (2003). Madaniy kontekstda rivojlanish (The Cultural Nature of Human Development). New York: Oxford University Press.
7. Slavin, R. E. (2006). Ta’lim psixologiyasi: Nazariya va amaliyot (Educational Psychology: Theory and Practice). Boston: Pearson Education.
8. O‘zbekiston Respublikasi Xalq ta’limi vazirligi (2023). Boshlang‘ich sinflar uchun o‘qish metodikasi bo‘yicha tavsiyalar. Toshkent: Ma’naviyat nashriyoti.
9. Hasanboyeva, U. (2020). Pedagogik psixologiya va yosh xususiyatlari. Toshkent: O‘zbekiston Milliy Universiteti nashriyoti.
10. G‘ulomov, S. (2019). Boshlang‘ich ta’lim metodikasi va innovatsion pedagogika. Toshkent: Fan va texnologiya.